

AMMATTIKASVATUKSEN KENTÄLTÄ

SÄHKÖPOSTIN SIUNAUS TAI KIROUS...

Suoraa nettilainaustekstiä lyhenneltynä: Sähköposti (electronic mail, sähköinen posti) tarkoittaa digitaalisten, yleensä kirjallisessa muodossa olevien viestien välittämistä tietokoneiden käyttäjien kesken. Yhä useammat tietokoneen käyttäjät siirtyvät lähettämään viestinsä tietoverkkojen kautta.

Historiaa:

Ensimmäiset tietoverkot olivat pääteverkot, joissa keskustietokoneeseen oli kytkettyinä useampi pääte. Pääteettä toiselle oli mahdollista lähettää viestejä. Vastaanottajan ollessa pääteensä ääressä pääte piippasi ja näytölle ilmestyi viesti. Viestin luettuaan vastaanottaja kuittasi viestin luetuksi ja jatkoi omaa työtään.

Sen jälkeen kehittyivät käyttäjätunnuksiset postilaatit. Periaatteessa näissä posti ei liiku verkossa, vaan siirretään pääkoneen hakemistosta toiseen.

Uudet sähköpostijärjestelmät käyttävät kansainvälisiä verkkoja kuten Internet. Vuonna 1980 julkaistu RFC 771 kuvaa aiottua siirtymistä ARPANETistä Internetiin. Tuloksena syntyi SMTP, johon nykyinen sähköposti perustuu.

Sähköpostin etuja:

Sähköposti on nopea, edullinen ja vaivaton viestintätapa. Tavalliseen kirjeeseen verrattuna suurin etu on sen nopeus.

Sähköpostiviesti menee perille sekunneissa tai muutamassa minuutissa maapallon toiselle puolelle, yleensä Internet-verkkoa hyväksi käyttäen. Sähköposti voidaan saada myös sinne, minne Internet ei ulotu, esimerkiksi hakemalla ja lähettämällä viestit puhelinyhteyden kautta kuten aikoinaan ennen Internetin yleistymistä.

Kustannuksiltaan sähköposti on huomattavasti tavallista kirjettä halvempi. Käyttäjä maksaa usein vain paikallispuheluun verrattavissa olevan hinnan, laajakaistassa ei sitäkään. Verkko-yhteyden ei tarvitse olla auki kirjettä kirjoitettaessa, vaan viestin voi laatia valmiiksi ennen yhteydenottoa. Kun kirje on valmis, otetaan yhteys verkkoon, lähetetään viesti vastaanottajalle ja haetaan samalla mahdolliset itselle osoitetut viestit; yhteys ei näin usein kestä minuuttiakaan.

Tietokoneella oleva ohjelma voi tehdä tämän automaattisesti aina yhteyden syntyessä, mikä on kätevää myös kannettavilla tietokoneilla. Myös kirjeen käsittelykustannukset jäävät alhaisiksi: kopiaointia, kirjekuoria ja postimerkkejä ei tarvita, eikä kenenkään tarvitse edes nousta pöydästä. Puheli-

meen verrattuna sähköpostin etu on vastaanottajan saavutettavuus. Vaikka vastaanottaja ei olisikaan tavoitettavissa, sähköposti voidaan lähettää odottamaan. Kun vastaanottaja tarkastaa postilaatikkonsa, on sähköposti odottamassa häntä. Sähköposti on myös helppo tallentaa ja tarkistaa jälkikäteen.

Sähköpostin lukumahdollisuus on lisätty nykyajan mobiililaitteisiin ja matkapuhelimiin.

Ongelmia:

Sähköposti kulkee verkossa selväkielellä, ellei viestiä erikseen salata. Salattujen viestien "kuoressa" kulkevat tiedot (lähettäjä ja vastaanottaja yms.) ovat näkyvillä. Toisaalta kirjesalaisuus koskee myös sähköposteja ja verkon salakuuntelu ei onnistu helposti kuin lähiverkossa ja teleoperaattoreiden tiloissa. Salakuuntelun mahdollisuus on kuitenkin hyvä pitää mielessä, jos haluaa suojautua vakoilulta.

Joskus sähköpostiviesti voi hävitä joko väärin säädetyn palvelimen tai liian tiukan roskapostisuodattimen takia. Tämä on kuitenkin epätavallista, ellei viesti ole huolimattomasti laadittu, niin että se muistuttaa roskaposteja. Mahdollisia omia roskapostisuodattimia kannattaa säätää varovasti, etteivät ne hävitä postia.

Eräs ongelma on myös vastaanottajan osoite. Osoitteen on oltava tarkasti oikein, jotta viesti saavuttaa vastaanottajan. Väärin kirjoitettu osoite johtaa yleensä viestin palauttamiseen lähettäjälle (kunhan lähettäjä tiedot ovat kunnossa) – ellei käytetty osoite kuulokin toiselle henkilölle. Sähköpostiohjelmassa on yleensä tuki osoitekirjalle ja muil-

le tavoille hakea osoite automaattisesti, jolloin kirjoitusvirheet vältetään. Sähköpostiosoitte on hyvä lisätä käyntikorttiin tai kirjelomakkeeseen ja vakiintuneita käytäntöjä on syytä noudattaa sähköpostiosoitetta luotaessa, jotta se olisi helppo muistaa.

Nykyisin yhä lisääntyvänä ongelmana on roskaposti, joka tukkii postilaatikoita mainoksilla tai muuten epätoivoituilla viesteillä. Myös haittaohjelmat voivat levitä sähköpostin välityksellä. Jotta viesti näyttäisi asialliselta, haittaohjelma voi lisätä viestiin tietokoneelta löytämiään, mahdollisesti salassa pidettäviä tai arkaluonteisia asiakirjoja.

Sähköpostia suodatetaankin eri tavoilla roskapostin torjumiseksi. Jotkut käyttävät myös ensisijaisen sähköpostiosoitteensa rinnalla toista, rajummin suodatettua osoitetta niissä yhteyksissä, missä epäilee osoitteen helpoiten joutuvan roskapostiaajien listoille.

Pitkissä, useiden ihmisten välisissä keskusteluissa ongelmaksi muodostuvat vaihtelevat tavat lainata aiempia viestejä. Joidenkin mielestä erityisesti Top-postaus on häiritsevää, koska se vaikuttaa keskustelun seuraamiseen. Top-postaaminen voi myös olla tietoturvariski, jos viesti lähetetään eteenpäin kaikkine aiempine lainauksineen näitä tarkistamatta.

Itse asiaan: Otsikkoon viitaten sähköposti on mielestäni kaikesta huolimatta siunaus, se on kiistatta nykyajan moderni peruskommunikaatiiväline.

Tiedän, että monet työelämässä olevat ovat tuskaantuneet heidän tietokoneilleen tulevasta päivittäisestä sähkö-

postitulvasta ja he todennäköisesti aika ajoin pitävät sähköpostiviestintää häiritsevänä, suorastaan kirouksena.

Olen käyttänyt jo kauan erittäin paljon sähköpostiviestintää. Pääasiassa viestintäni on asiapitoista perusviestintää, mutta myös mielipiteitteni testamista erilaisilla kohderyhmillä.

Henkilökohtaiseksi ongelmaksi on muodostunut se, että en välttämättä saa pyytämiäni tietoja, vastauksia, kommentteja esittämiini – mielestäni asiallisiin kysymyksiini.

Olen havainnut, että ihmisten, mutta myös organisaatioiden kynnyks vastata sähköpostiviesteihin, on erittäin korkealla.

Arvelen monen lukijoista olevan samaa mieltä. Nykyisin on trendikästä löpötellä kännykällä, ei tarvitse välttämättä miettiä pilkun päälle sanomisaan – voi porista suunnilleen sinne päin niitä näitä.

On aivan eri asia pistää ajatuksensa tekstinä liikkeelle. Se on tarkistettavissa, siitä saattaa tulla sanomista, pahimassa tapauksessa voi joutua tilille, jopa vastuuseen...

Olen lähettänyt tuhansia, ilmeisesti kymmeniä tuhansia sähköpostiviestejä tähänastisen elämäni aikana.

Virallisesti minulle on kolme (3) henkilöä ilmoittanut toivomuksen, että voisinko poistaa nimen lähetylistaltani. Tuo luku on pieni suhteutettuna lähettämäni sähköpostimäärään.

Siksi esitänkin julkisesti toivomuksen: ”Mikäli et halua olla minkään tyyppisen asian osalta vastaanottamassa sähköpostiviestejäni lähitulevaisuudessa, ilmoita siitä, niin deletoin Sinut välittömästi lähetylistaltani!”

Toisaalta jos haluat, että lähetän Sinulle sähköpostiviestejä esim. lehtiin suunnatuista artikkeleista, myös julkaisemattomista, liitetiedostoina, lisään Sinut listalleni...

Sähköpostiterveisin
aki.pyykko@kolumbus.fi
Opetusalan eläkeläinen Kemistä

